

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย วารสาร บทความทางการบัญชี และหนังสือ แบบเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงบกระแสเงินสด ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสดในส่วนของกิจกรรมดำเนินงาน

สมเดช โรจน์คุรีเสถียรและสุนันท์ ชีระวัฒนา (2546)¹ ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องความรู้ทางการบัญชีเกี่ยวกับการจัดทำงบกระแสเงินสดว่ากิจกรรมมักจะนิยมจัดทำวิธีทางอ้อมมากกว่าวิธีทางตรง เนื่องจากทำได้สะดวก รวดเร็วและลดข้อผิดพลาดในการจัดทำได้เป็นอย่างดี

ธนเดช มหาโกลาย (2544)² ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องจะวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอย่างไรเกี่ยวกับรูปแบบการรายงานงบกระแสเงินสดว่าวิธีทางอ้อมเป็นวิธีที่กิจการส่วนใหญ่นิยมจัดทำกันเพราะเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วกว่า เนื่องจากสามารถนำเอาข้อมูลในงบกำไรขาดทุนและงบดุลมาใช้ได้โดยตรง ซึ่งนักวิเคราะห์และนักบริหารเห็นว่ารูปแบบวิธีทางอ้อมสามารถใช้ประโยชน์ได้มากกว่า

วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2543)³ ได้ทำการวิจัยในเรื่องการจัดทำงบกระแสเงินสดและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2537 -2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบกระแสเงินสดในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในงบกระแสเงินสดกับบริษัทจดทะเบียนทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ และกลุ่มประกันภัยและกลุ่ม

¹ สมเดช โรจน์คุรีเสถียร และสุนันท์ ชีระวัฒนา. Accounting Knowledge. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมนิติ เพรส จำกัด, 2546

² ธนเดช มหาโกลาย. จะวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอย่างไร. Make Money. 3, 26-27

(พฤศจิกายน-ธันวาคม 2544)

³ วรศักดิ์ ทูมมานนท์. สรุปผลการวิจัย : การจัดทำงบกระแสเงินสดและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2537 - 2542. วารสารนักบัญชี. 47, 1 (สิงหาคม - พฤศจิกายน 2543)

ประกันชีวิต พบว่าในการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในงบกระแสเงินสดมีทั้งบริษัทที่มีการจัดทำ และการเปิดเผยข้อมูลเป็นไปตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ในบางส่วนก็ไม่ได้ปฏิบัติตามที่ มาตรฐานกำหนดแต่ก็ไม่ได้คิดมาตรฐานการบัญชีแต่อย่างใด นอกจากนี้ก็มีบริษัทบางส่วนที่ปฏิบัติ ไม่ตรงตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด เนื่องจากการขาดการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำงบกระแสเงินสดที่ถูกต้อง การที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้กิจการสามารถจำแนก งบกระแสเงินสดรายการเดียวกันเข้าสู่กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งประเภท ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำงบ กระแสเงินสดมีจำกัดทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะติดตามข้อมูลบางประเภทที่มาตรฐานการบัญชี กำหนดให้แสดง รวมถึงการไม่ได้แยกรายการที่มีใช้เงินสดออกจากรายการที่เกี่ยวข้องกับเงินสด และตัวอย่างประกอบในแต่ละย่อหน้าของมาตรฐานการบัญชีมีน้อยมากหรือไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร

ดวงสมร อรพินท์, คนุชา คุณพนิชกิจ, วรศักดิ์ ทุมมานนท์และวชิระ บุญเขนตร (2545)¹ ได้ทำการวิจัยในเรื่องการศึกษานำร่องการนำเสนองบกระแสเงินสด กรณีศึกษาของบริษัท จดทะเบียนในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การนำเสนอ งบกระแสเงินสด ตลอดจนสาเหตุและผลกระทบของการนำเสนองบกระแสเงินสดที่ไม่สอดคล้อง กับมาตรฐานการบัญชีที่มีต่อกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงินของบริษัท จดทะเบียนในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 44 บริษัทซึ่งเป็นจำนวนตัวอย่างร้อยละ 100 พบว่ากิจการทั้งหมดนำเสนอกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานโดยวิธีทางอ้อม ปัญหาส่วน ใหญ่ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการจัดทำงบกระแสเงินสดใช้ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนและงบดุล เปรียบเทียบเป็นหลัก โดยตรงมากกว่าที่จะวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละบัญชีที่แสดงไว้ในงบเหล่านั้น สำหรับกิจกรรมดำเนินงานปัญหาใหญ่คือการไม่ปรับปรุงรายการที่มีใช้เงินสดในทิศทางและหรือ จำนวนที่ควรจะเป็น เช่น ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ส่วนแบ่งกำไรขาดทุนจากการลงทุนใน บริษัทร่วมและบริษัทย่อย เป็นต้น ในกิจกรรมลงทุนและจัดหาเงิน พบว่ารายการบัญชีต่าง ๆ ไม่ แสดงการเพิ่มขึ้นลดลงอย่างชัดเจน รวมทั้งมีรายการบางรายการที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เป็น แนวทางเลือกปฏิบัติ ได้แก่ เงินปันผลรับ เงินปันผลจ่ายและดอกเบี้ยจ่าย รายการเหล่านี้มีการแสดง แยกต่างกันไปในแต่ละกิจการ รวมทั้งผู้สอบบัญชีก็ยังมีความเห็นแตกต่างกันในการแสดงรายการ ข้างต้นในการจัดทำงบกระแสเงินสด ข้อแตกต่างเหล่านี้ทำให้ยากต่อการเปรียบเทียบงบกระแสเงินสด ของกิจการต่าง ๆ ในระหว่างกิจการ ตลอดจนไม่ช่วยในการคาดการณ์กระแสเงินสดในอนาคต

¹ ดวงสมร อรพินท์, คนุชา คุณพนิชกิจ, วรศักดิ์ ทุมมานนท์และวชิระ บุญเขนตร. การศึกษานำร่องการนำเสนอ งบกระแสเงินสด : กรณีศึกษาของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (2537)¹ ได้กล่าวไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 เรื่องงบกระแสเงินสดว่ากิจการควรแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยใช้วิธีทางตรง เนื่องจากเป็นวิธีที่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคต ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะไม่ได้รับถ้าใช้วิธีทางอ้อม

Vasudevan. S (2005)² ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องความแตกต่างของกระแสเงินสดว่าเป็นที่ทราบว่ากิจกรรมการดำเนินงานเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้หลักของกิจการ ไม่ใช่กิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน งบกระแสเงินสดจึงมีความสำคัญ มาตรฐานการบัญชี 3 (AS-3) ของ ICAI จึงกำหนดให้มี 2 วิธีในการจัดทำงบกระแสเงินสดตามย่อหน้าที่ 18 ว่ากิจการสามารถเลือกจัดทำงบกระแสเงินสดวิธีทางตรงหรือวิธีทางอ้อมก็ได้ ซึ่งวิธีทางตรงให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มในอดีตและการพยากรณ์อนาคตและมีประโยชน์ในการประเมินกระแสเงินสดในอนาคต ซึ่งจะไม่ได้รับหากใช้วิธีทางอ้อม ภายใต้วิธีทางอ้อมจะทราบผลกระทบของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและกำไรหรือขาดทุนสุทธิ

Whitfield O. Broome. (2004)³ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องธรรมชาติของงบกระแสเงินสด : เวลาที่ต้องเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ของรายงานทางการเงิน ติดตามด้วยวิกฤตของนักลงทุนต่อความเชื่อมั่นในการบัญชีการเงิน ความต้องการรายงานรับรองรายงานทางการเงินและการให้ความสำคัญในเรื่องทางการเงิน และความต้องการพื้นฐานและความน่าเชื่อถือของนักบัญชีต่องบการเงินที่ไม่เพียงต้องมีประโยชน์และยุติธรรมเท่านั้น นักบัญชีต้องมีความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในสิ่งที่นักบัญชีเป็นผู้จัดทำ นอกจากนี้บทความสำคัญของกระบวนการวิเคราะห์หันมาให้ความสนใจกับงบกระแสเงินสด ทำให้ในปัจจุบันควรต้องมีการปรับเปลี่ยน หลังจากสิบห้าปีที่ FASB แนะนำวิธีทางตรงในการรายงานกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน แต่กิจการส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีทางอ้อม พบว่าในขณะนี้ เป็นเวลาที่ต้องการวิธีทางตรง เพราะให้ความชัดเจนง่ายในการเข้าใจภาพของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน รวมทั้งการเชื่อมโยงวิธีทางตรงที่สามารถจะเข้าใจได้มากกว่าด้วยการกระทบยอดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับกำไรสุทธิจะให้รายละเอียดที่ดีขึ้น ข้อมูลหาได้ง่ายสำหรับนักลงทุนและเจ้าหนี้ ส่วนต้นทุนที่เพิ่มขึ้นกับบริษัทถือเป็นราคาเพียง

¹ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 เรื่อง งบกระแสเงินสด. กรุงเทพมหานคร : ที.เอ.อี.พี.วิ้ง, 2537.

² Vasudevan. S. Gap in Cash Flow *Business line*. Chennai (April 2005)

³ Whitfield O. Broome. PERSPECTIVES Statement of Cash Flows : Time for Change. *Financial Analysts Journal*. 2004.

เล็กน้อยที่จ่ายสำหรับรายงานที่โปร่งใสของกระแสเงินสด และสำหรับการฟื้นฟูความเชื่อมั่นได้ในระบบรายงานทางการเงิน

Tantatpe Brahmasrene, c. David Strupeck, and Donna Whitten (2004)¹ ได้ทำการวิจัยในเรื่องความชอบที่มากกว่ากันของรูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสด จากกลุ่มตัวอย่างคือผู้จัดการของกิจการและนักลงทุนว่ามีความชอบวิธีทางตรงหรือวิธีทางอ้อมวิธีใดมากกว่ากัน พบว่าผู้จัดการและนักลงทุนส่วนใหญ่ชอบวิธีทางอ้อมในการจัดทำงบกระแสเงินสด แต่ทั้งนี้วิธีทางตรงเป็นวิธีที่นักลงทุนมีความชอบมากกว่าผู้จัดการ โดยเหตุผลในการชอบแบ่งเป็นมีความคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสด ทราบความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ทราบเงินสดรับและเงินสดจ่ายจากเจ้าหนี้และลูกหนี้ มีความสม่ำเสมอในการเปรียบเทียบกับปีก่อน ทราบการเปลี่ยนแปลงในบัญชีลูกหนี้การค้าและบัญชีเจ้าหนี้การค้า

Dilip Kumar Sen and Swapan Kumar Bala (2002)² ได้ทำการวิจัยในเรื่องการจัดทำงบกระแสเงินสดของบางภาคีส พานอรามา กับกลุ่มตัวอย่างคือบริษัทมหาชนจำกัดในตลาดหลักทรัพย์ของบางภาคีส พบว่าแม้ว่าตามมาตรฐานการบัญชี IAS 7 กิจการสามารถรายงานกระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยใช้วิธีทางตรงหรือวิธีทางอ้อมก็ได้ ซึ่งมีการสนับสนุนให้ใช้วิธีทางตรง แต่สำหรับบริษัทมหาชนจำกัดในบางภาคีสมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนเพียงวิธีทางตรงที่มีข้อดีคือแสดงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานรับและจ่ายตามหลักกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ แต่มีข้อเสียตรงต้นทุนที่เพิ่มขึ้น มีเพียงร้อยละ 25 ของบริษัทมหาชนที่ใช้วิธีทางอ้อมที่สนับสนุนว่ามีข้อดีคือทราบความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและให้ข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด มีต้นทุนในการปรับปรุงกำไรสุทธิเป็นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานตามวิธีทางอ้อมน้อยกว่าการรายงานกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายตามวิธีทางตรง

GREG CLINCH., BALJIT SIDHU AND SAMANTHA SIN. (2002)³ ได้ทำการวิจัยในเรื่องความสามารถของการเปิดเผยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานวิธีทางตรงและวิธี

¹ Tantatpe Brahmasrene, C. David Strupeck, and Donna Whitten. Examining Preferences in Cash Flow Statement Format. *The CPA Journal*. (October 2004) : 58-60

² Dilip Kumar Sen and Swapan Kumar Bala. Preparing The Statement of Cash Flow : Bangladesh Panorama. *วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 24, 91 (มีนาคม 2545) : 79-97

³ GREG CLINCH., BALJIT SIDHU AND SAMANTHA SIN. The Usefulness of Direct and Indirect Cash flow Disclosures. *Review of Accounting Studies*. (2002) : 383-404

ทางอ้อมกับการอธิบายผลตอบแทนประจำปี พบว่าวิธีทางตรงให้ข้อมูลที่มากกว่าวิธีทางอ้อม ซึ่งข้อมูลที่มากกว่านั้นคือความสามารถในการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคต โดยทำการวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของการเปิดเผยทั้งวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม พบว่าแต่ละองค์ประกอบของวิธีทางตรงให้ความสามารถที่ดีกว่าวิธีทางอ้อมในการอธิบายผลตอบแทนประจำปีและการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคต

H. Kwok (2002)¹ ได้ทำการวิจัยในเรื่องการให้ข้อมูลและรายงานทางการเงินในการให้กู้ยืม จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มประกอบด้วยผู้ใช้รายงานการให้กู้ยืมของธนาคาร ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักวิเคราะห์ทางการเงินและนักวิชาการบัญชี พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดมีการใช้สูง แต่มีการใช้งบกระแสเงินสดค่อนข้างต่ำ เพราะมีความเชื่อถือในงบดุล งบกำไรขาดทุนและรายงานอื่น ๆ จึงไม่เล็งเห็นว่างบกระแสเงินสดวิธีทางตรงหรือการเปลี่ยนแปลงงบกระแสเงินสดเป็นวิธีทางตรงให้ข้อมูลมากกว่าด้วยเหตุผลว่ายังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากงบกระแสเงินสด เนื่องจากการขาดการอบรมในการใช้ โดยผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะว่าเมื่อต้องการให้เห็นถึงประโยชน์ที่มากของงบกระแสเงินสดวิธีทางตรงควรที่จะให้เห็นถึงข้อมูลที่มีค่าในงบกระแสเงินสด การชี้แนะพัฒนาอันนำไปสู่การใช้ข้อมูลในงบกระแสเงินสดและการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด นอกจากนี้ผู้กำหนดมาตรฐาน ควรจะพิจารณาให้มีวิธีทางตรงเพียงวิธีเดียวพร้อมทั้งออกแนวทางในการจัดจำแนกรายการในงบกระแสเงินสดด้วย

PUAL B W MILLER AND PAUL R BAHNSON (2002)² ได้กล่าวในบทความเรื่องวิธีที่รวดเร็วในการรายงานกระแสเงินสดทางตรงว่าถึงแม้ว่าจะมีเหตุผลที่ดีมากมายสำหรับการใช้วิธีทางตรงในการรายงานกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน แต่ก็พบว่าผู้จัดการโดยส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีทางอ้อม อย่างไรก็ตาม วิธีทางตรงเป็นการพิจารณาที่ดีมากกว่าวิธีทางอ้อม เพราะก่อให้เกิดข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการประเมินจำนวนเงิน ระยะเวลาและความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคต ตรงกันข้ามกับสิ่งที่ยึดถือกันโดยทั่วไปในทุกวันนี้

¹ H. Kwok. The effect of cash flow statement format on lenders' decisions. *The International Journal of Accounting*. (June 2002) : 347-362

² PUAL B W MILLER. AND PAUL R BAHNSON. Fast track to direct cash flow report. *Strategic Finance*. Vol.83. No. 8(February 2002) : 51 - 58

Gopal V Krishnan, James A Largey III. (2000)¹ ได้ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบความสามารถในการพยากรณ์ของข้อมูลกระแสเงินสดวิธีทางตรงของกิจการที่ใช้วิธีทางตรงในการจัดทำงบกระแสเงินสดในแบบตัดขวางและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจำนวนรวมของช่วงเวลาเพื่อใช้พยากรณ์ข้อมูลกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและประเมินความสามารถในการพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องพบว่าข้อมูลกระแสเงินสดวิธีทางตรงในอดีตพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตได้ดีกว่าข้อมูลกระแสเงินสดวิธีทางอ้อม กระแสเงินสดจากการดำเนินงานวิธีทางตรงทั้งหมดในอดีตพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานสุทธิในอนาคตได้ดีกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานสุทธิในอดีต การวัดความผิดพลาดที่คงอยู่ในการประเมินกระแสเงินสดจากการดำเนินงานวิธีทางตรงจากข้อมูลงบการเงินอื่น กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอดีตพยากรณ์กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในอนาคตได้ดีกว่ากำไรหรือการคงค้าง

R.S. Olusegun Wallace, Mohammed S.I. Choudhury and Maurice Pendlebury (1997)² ได้ทำการวิจัยในเรื่องงบกระแสเงินสด : การเปรียบเทียบข้อกำหนดระหว่างประเทศ โดยทำการเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดทำงบกระแสเงินสดของห้าประเทศและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IASC พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมากในข้อกำหนดระหว่างห้าประเทศและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IASC ทั้งนี้เนื้อหาหลักและส่วนประกอบอื่น มีความแตกต่างกันในเกือบทุกด้านของงบกระแสเงินสดที่สามารถระบุได้คือ ความแตกต่างในการจัดจำแนกกระแสเงินสด รูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสดในส่วนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ให้แนวทางเลือกได้ ทำให้พบว่าการที่จะทำให้มาตรฐานมีความสอดคล้องกันในทางปฏิบัติทำได้ไม่ง่ายดายนัก

G. Robert Smith, Jr. and Robert J. Freeman. (1996)³ ได้ทำการวิจัยในเรื่องงบกระแสเงินสด : การอธิบายวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อมกับผู้อำนวยความสะดวกทางการเงินในประเทศอังกฤษและพื้นที่ใกล้เคียงประเทศอังกฤษเพื่อประเมินวิธีในการจัดทำงบกระแสเงินสดว่าวิธีใดเป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ดีที่สุดในที่สุดซึ่งจากการวิจัย พบว่าผู้อำนวยความสะดวก

¹ Gopal V Krishnan, James A Largey. The predictive ability of direct method cash flow information.

Journal of Business Finance & Accounting. Vol 27 (January/March 2000) : 215 - 246

² R.S. Olusegun Wallace, Mohammed S.I. Choudhury and Maurice Pendlebury. Cash Flow Statement :

An International Comparison of Regulatory Positions. *The International Journal of Accounting*.

Vol. 32 No. 1 (1997) : 1 - 22

³ G. Robert Smith, Jr. and Robert J. Freeman. Statement of Cash Flow The Direct vs Indirect Method Debate

Continues. *Government Finance Review*. Vol. 12 (1996) : 17 - 21

การเงินส่วนใหญ่สนับสนุนวิธีทางตรง และมีการสนับสนุนการกระทบยอดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานด้วยกำไรจากการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำงบกระแสเงินสดด้วย

Hugo Numberg (1996)¹ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องข้อกำหนดที่เป็นหนี้สูญของงบกระแสเงินสดวิธีทางอ้อมว่าตามที่ FASB ออกมาตรฐาน SFAS 95 เรื่องงบกระแสเงินสดให้กิจการรายงานเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน โดยงบกระแสเงินสดต้องอธิบายการเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวดของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดใน 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน ซึ่งมี 2 วิธีคือวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม แม้ว่าจะอนุญาตให้ใช้วิธีทางอ้อม แต่ SFAS 95 แนะนำให้ใช้วิธีทางตรง โดยให้เปิดเผยการกระทบยอดกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มเติมซึ่งก็คือวิธีทางอ้อมนั่นเอง ดังนั้นกิจการส่วนใหญ่จึงใช้วิธีทางอ้อมในการจัดทำงบกระแสเงินสด

Rue. Joseph C, Kirk. Florence. (1996)² ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องการอภิปรายข้อกำหนดของงบกระแสเงินสดว่าในเดือนธันวาคม ปี 1987 FASB เห็นด้วยกับผู้วิจารณ์และผู้ปฏิบัติงานว่างบกระแสเงินสดให้ประโยชน์กับนักลงทุน เจ้าหนี้และผู้ซึ่งการเงินอื่นมากกว่างบกระแสเงินสดจึงมีการออกมาตรฐาน SFAS 95 เรื่องงบกระแสเงินสดให้กิจการจัดทำงบกระแสเงินสด โดยบทความนี้เน้นถึงการจัดทำกระแสเงินสดจากการดำเนินงานว่ากิจการสามารถเลือกใช้วิธีทางตรงหรือวิธีทางอ้อมก็ได้ ซึ่งในระหว่างช่วงเวลาของการเปิดเผยและแสดงความคิดเห็นในปี 1986 มีการอภิปรายกันอย่างมากเกี่ยวกับวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อมมีทั้งผู้ที่สนับสนุนวิธีทางตรงและผู้ที่สนับสนุนวิธีทางอ้อม ทำให้ FASB จึงตัดสินใจให้ทางเลือกกับวิธีการจัดทำงบกระแสเงินสด โดย FASB สนับสนุนการใช้วิธีทางตรงเพราะเป็นวิธีที่บอกถึงกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายในอดีตที่ช่วยประเมินกระแสเงินสดในอนาคต ซึ่งแม้ว่าวิธีทางตรงจะเป็นวิธีที่ดีกว่า แต่ยังไม่มีความเห็นถึงการยืนยันหรือปฏิเสธของ FASB

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในข้างต้นสามารถสรุปข้อดีของรูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสดทั้งวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม ได้ดังต่อไปนี้

¹ Hugo Numberg. The Bad Debts Provision in The Indirect Method Cash Flow Statement. The CPA Journal. Vol. 66 (1996) : 64 - 67

² Rue. Joseph C, Kirk. Florence. Settling Cash Flow Statement dispute. The National Public Accountant. Vol. 41 (June 1996) : 17 - 23

วิธีทางตรงเป็น

1. วิธีที่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคตทั้งจำนวนเงิน ระยะเวลาและความแน่นอนของกระแสเงินสด
2. วิธีที่แสดงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานรับและกระแสเงินสดจ่ายตามหลักกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้

วิธีทางอ้อมเป็น

1. วิธีที่ทำให้สะดวก รวดเร็วและลดข้อผิดพลาดในการจัดทำได้เป็นอย่างดีเนื่องจากสามารถนำเอาข้อมูลในงบกำไรขาดทุนและงบดุลมาใช้ได้โดยตรง
2. วิธีที่ทำให้สามารถทราบความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
3. วิธีที่เชื่อมโยงระหว่างงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด

นอกจากนี้จากงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการจัดทำงบกระแสเงินสดของกิจการในประเทศไทย พบว่าโดยส่วนใหญ่จะมีการทำวิจัยเพื่อศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไม่ครอบคลุมในทุกกิจการ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการจัดทำงบกระแสเงินสดของบริษัทจำกัดในเขตกรุงเทพมหานครว่าบริษัทจำกัดมีความรู้ความเข้าใจและแนวทางในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำงบกระแสเงินสดอย่างไร

2. การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้งบกระแสเงินสด

ธนเดช มหโกไคย (2544)¹ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องจะวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอย่างไรเกี่ยวกับการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอันประกอบด้วยการวิเคราะห์แบบองค์รวม การใช้อัตราส่วนทางการเงิน และการใช้วิธีการขอส่วนตามแนวดิ่ง พบว่าโดยปกติ ในการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดมักไม่ใช้วิธีใดเพียงวิธีเดียว แต่จะใช้ทั้ง 3 วิธีร่วมกันเพื่อให้เห็นมุมมองด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน และยังมีใช้ร่วมกับการวิเคราะห์งบกำไรขาดทุนและงบดุลด้วย

¹ ธนเดช มหโกไคย. จะวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอย่างไร. *Make Money*. 3, 26-27

วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2542)¹ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องการจัดทำและการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด โดยได้เสนอแนะอัตราส่วนทางการเงินที่สร้างขึ้นจากงบกระแสเงินสด พบว่าเมื่อนำอัตราส่วนทางการเงินที่สร้างขึ้นจากงบกระแสเงินสด ไปใช้ร่วมกันกับอัตราส่วนที่สร้างขึ้นจากงบกำไรขาดทุนและงบดุลจะให้ข้อมูลที่ประ โยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการวิเคราะห์และประเมินกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงจุดแข็งและจุดอ่อนทางด้านการเงินของกิจการ ได้ดียิ่งขึ้น

Franklin J. Plewa, G. Thomas Friedlob. (2002)² ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องวิธีใหม่ในการวิเคราะห์กระแสเงินสดเกี่ยวกับการศึกษาการวิเคราะห์การใช้อัตราส่วนกับงบกระแสเงินสด โดยกล่าวว่าบทความทางบัญชีระบุว่างบกระแสเงินสดเป็นแหล่งข้อมูลที่มีค่าต่อผู้ใช้งบการเงิน แต่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์แบบแนวตั้งและแบบแนวนอนที่มีการใช้เป็นประจำกับงบดุลและงบกำไรขาดทุน ไม่ได้ถูกนำมาใช้กับการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แสดงวิธีการให้นักบัญชีและผู้จัดการทางการเงินสามารถใช้การวิเคราะห์ทั้งสองชนิดเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ พิจารณาความเกี่ยวข้องและแนวโน้มของงบกระแสเงินสด เรียกว่า การวิเคราะห์แบบร้อยละ (Percentage Analysis) เพื่อช่วยระบุ เน้นและสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในข้อมูลของรายงานทางการเงิน

John R. Mills and Jeanne H. Yamamura.(1998)³ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องอำนาจของอัตราส่วนกระแสเงินสดว่าในการตรวจสอบงบกระแสเงินสดของผู้สอบบัญชีนั้น ได้ข้อสังเกตว่าผู้สอบบัญชีใช้เวลาตรวจสอบเพียงเล็กน้อยกับงบกระแสเงินสดน้อยกว่างบดุลและงบกำไรขาดทุน โดยไม่ต้องดูถึงความสามารถในการดำรงอยู่ได้ของบริษัทก็สามารถออกรายงานอย่างไม่มีเงื่อนไขได้ แต่เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์สภาพคล่อง งบกระแสเงินสดให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้มากกว่างบดุลและงบกำไรขาดทุน รวมไปถึงการใช้งบกระแสเงินสดในการตัดสินใจด้วย ดังนั้นทำให้พบว่าผู้สอบบัญชีต้องการที่จะเรียนรู้การใช้อัตราส่วนกระแสเงินสด เพื่อวัดมูลค่าและที่สำคัญเพื่อให้ให้นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อมั่นในตัวผู้สอบบัญชี โดยการใช้อัตราส่วนกระแส

¹ วรศักดิ์ ทูมมานนท์. การจัดทำและการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด. วารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสาร
ภาษีอากร. 18, 213 -214 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2542)

² Franklin J. Plewa, G. Thomas Friedlob. New Ways to Analyze Cash Flows. National Public
Accountant. (March 2002)

³ John R. Mills and Jeanne H. Yamamura. The Power of Cash Flow Ratios. Journal of
Accountancy. Vol. 186 No.4 (October 1998) : 53-61

เงินสดแบ่งเป็น 2 แบบ คือ เพื่อทดสอบความสามารถในการจ่ายชำระหนี้และสภาพคล่อง และเพื่อทดสอบความสามารถในการดำรงอยู่ได้ของบริษัท

Raymond S. Schmidgall, A. Neal Geller, and Charles Ilvento.(1993)¹ ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่องการวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้งบกระแสเงินสด โดยศึกษาการใช้งบกระแสเงินสดในการวิเคราะห์ เพราะงบกระแสเงินสดเป็นเสมือนเส้นโลหิตของกิจการ ซึ่งใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพคล่อง การวิเคราะห์การดำเนินงาน การจ่ายเงินปันผล และความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ พบว่าการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานะทางการเงินในการดำเนินงาน และข้อมูลที่ได้รับมีค่าในการบริหารจัดการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในข้างต้นสามารถสรุปวิธีการวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้งบกระแสเงินสดได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้วิธีการวิเคราะห์แบบภาพรวม (Total Cash Flow Analysis)
2. การใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนร่วม (Common Size)
3. การใช้วิธีการวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสด (Cash Flow Ratio)
4. การใช้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

ความเป็นมาของงบกระแสเงินสด

การบัญชีกระแสเงินสด (Cash Flow Accounting) เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วและถือเป็นระบบบัญชีหลักที่เริ่มต้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ซึ่งก่อนหน้านี้การบัญชีการปันส่วนและการวัดผลการดำเนินงานในรูปของกำไรขาดทุนไม่ค่อยสำคัญ เพราะถูกใช้เพียงเพื่อการปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย ณ วันสิ้นงวดบัญชี แต่ภายหลังจากนั้นมีการรับเอาแนวคิดและวิธีปฏิบัติทางบัญชี สำหรับกิจการที่มีการดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง (Going Concern) มาใช้ทำให้เกิดความจำเป็นในการจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบดุลขึ้น อย่างไรก็ตามการบัญชีกระแสเงินสดยังถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบบัญชีที่หลายกิจการใช้กันอยู่ทุกวันนี้ เนื่องจากการบัญชีกระแสเงินสดเป็น

¹ Raymond S. Schmidgall, A. Neal Geller, and Charles Ilvento. Financial Analysis Using the Statement of Cash Flows. *The Cornell H.R.A. Quarterly*. (February 1993) : 47-53

ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่เที่ยงธรรมที่พยายามจะขจัดปัญหาการปันส่วนที่อาจเอนเอียงไป ตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหารและการให้ความสำคัญกับมูลค่าของเงินตามเวลา¹ สำหรับในอดีต กิจการในประเทศไทยมีการจัดทำงบกระแสเงินทุน ซึ่งก็คือรายงานการเงินที่แสดงถึงแหล่งที่มาและ ใช้จ่ายของทรัพยากรของกิจการในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น งบแสดงที่มาและใช้จ่าย (Where – Got and Where – Gone Statement) ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อใหม่ ว่างบกระแสเงินทุน (Funds Statement) งบแสดงการใช้จ่ายเงินทุน (Statement of Application of Funds) งบแสดงที่มาและใช้เงินทุน (Statement of Source and Application of Funds) งบแสดงที่มา และการใช้ทรัพยากร (Statement of Resources Provided and Applied) และงบแสดงการ เปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน (Statement of Changes in Financial Position)² โดยในทางปฏิบัติ งบกระแสเงินทุนอาจจัดทำขึ้นตามเกณฑ์เงินสด (Cash) สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว (Quick Assets) เงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) หรือตามเกณฑ์สินทรัพย์ที่เป็นตัวเงินสุทธิ (Net Monetary Assets) เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง ซึ่งจากการที่งบกระแสเงินทุนดังกล่าวสามารถที่จะเลือกจัดทำได้หลาย เกณฑ์ส่งผลให้งบกระแสเงินทุนของกิจการมีความหลากหลายไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบกันได้ นอกจากนี้แล้วงบกระแสเงินทุนนั้นจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงกำไรทางบัญชีตามเกณฑ์คงค้างโดยไม่ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการหารายได้ที่เป็นเงินสดอย่างแท้จริงและไม่ให้ข้อมูลที่สะท้อน ถึงสภาพคล่องของกิจการ ซึ่งเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนมาใช้งบกระแสเงินสด "Statements of Cash Flow " แทนงบกระแสเงินทุนเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินโดย คณะอนุกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 เรื่อง "งบกระแสเงินสด" เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการ จัดทำงบกระแสเงินสดให้กิจการเริ่มถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2537 เป็นต้นมา แต่ในปัจจุบันงบกระแสเงินสดจะมีการจัดทำเฉพาะ บริษัทมหาชนจำกัดและบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ไม่ ครอบคลุมในทุกกิจการเนื่องจากการได้มีการยกเว้นมาตรฐานการบัญชีบางฉบับไม่ต้องถือปฏิบัติกับ ธุรกิจที่ไม่ใช่บริษัทมหาชนจำกัดตามประกาศสมาคมฉบับที่ 004/2544-2546 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2544 และประกาศ ก.บข. ฉบับที่ 45 (พ.ศ. 2545) ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 เพื่อเป็นการผ่อนปรน จนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลงภายหลังหรือจนกว่าจะมีมาตรฐานการบัญชี สำหรับธุรกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะในการถือปฏิบัติต่อไป โดยมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 25

¹ วรศักดิ์ ทูมมานนท์. คู่มือรู้จัก Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไอ โอนิค อินเทอร์เน็ต รีซอสเสส จำกัด, 2543

² เกษรี ณรงค์เดช. รายงานการเงิน ตามหลักสูตรคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร, 2541

เรื่องงบกระแสเงินสดเป็นหนึ่งในจำนวนเจ็ดฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่ได้มีการยกเว้นไม่ต้องถือปฏิบัติสำหรับธุรกิจที่ไม่ใช่บริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้นบริษัทจำกัดจะจัดทำงบกระแสเงินสดหรือไม่ก็ได้

ความหมายและความสำคัญของงบกระแสเงินสด

เงินสด เป็นรายการหนึ่งในสินทรัพย์หมุนเวียนซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีความคล่องตัวสูงมาก ผู้บริหาร นักลงทุน ผู้ซึ่งบการเงินจึงให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงของเงินสด โดยงบกระแสเงินสดเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการประเมินการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิของกิจการ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงิน ความสามารถในการบริหารจำนวนเงินและระยะเวลาของเงินสดเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโอกาสและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถของกิจการในการที่จะได้รับเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด¹

งบกระแสเงินสด (Statements of Cash Flow or Cash Flow Statements) หมายถึง รายงานทางการเงินที่แสดงถึงกระแสเงินสดที่ได้รับเข้ามา (Cash Inflows) และกระแสเงินสดที่จ่ายออกไป (Cash outflows) ในระหว่างงวดหนึ่ง ๆ ของกิจการว่ามีเหตุการณ์ได้รับและใช้ไปอย่างไร จากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน โดยตามคำนิยามของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 25 เรื่องงบกระแสเงินสด ได้กล่าวว่างบกระแสเงินสด หมายถึง การได้มาและใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภท แต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้

รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนที่ทราบได้ และมีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าน้อยหรือไม่ มีนัยสำคัญ

ความสัมพันธ์ระหว่างงบกระแสเงินสดกับงบดุลและงบกำไรขาดทุน

งบกระแสเงินสด งบดุล และงบกำไรขาดทุนต่างก็มีความสัมพันธ์กันและร่วมกันให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและผู้ซึ่งบการเงิน ทั้งภายนอกและภายในกิจการ

¹ สุวิมล กิตติสุวรรณ. วารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสารภาษีอากร. 23, 265 -275 (ธันวาคม 2546 – สิงหาคม 2547)

ความสัมพันธ์ระหว่างงบกระแสเงินสดกับงบดุล

งบดุลเป็นงบที่แสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ทำให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่ากิจการมีฐานะการเงินที่ดีและมั่นคงเพียงใด สินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่นั้นมีเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด และได้มาอย่างไร จากการก่อหนี้หรือส่วนของเจ้าของกิจการเป็นจำนวนเท่าใด

ส่วนงบกระแสเงินสด เป็นงบที่แสดงการเปลี่ยนแปลงเงินสดของกิจการ ทำให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่า กิจการมีเงินสดเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากปีก่อนเท่าใด และมีสาเหตุจากแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินสดอย่างไร โดยการนำงบการเงินปีปัจจุบันและปีก่อนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ

ความสัมพันธ์ระหว่างงบกระแสเงินสดกับงบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุนรายงานผลการดำเนินงานในรูปกำไรสุทธิจากการดำเนินงานซึ่งเป็นผลมาจากการนำรายได้หักด้วยค่าใช้จ่าย ในขณะที่งบกระแสเงินสดรายงานให้เห็นถึงผลการดำเนินงานในรูปเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลมาจากการนำเงินสดที่ได้รับเข้ามาจากการดำเนินงานหักด้วยเงินสดที่จ่ายออกไปในการดำเนินงาน

กำไรสุทธิจากการดำเนินงานต่างจากกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน เพราะกำไรสุทธิได้มาจากการรับรู้รายการตามเกณฑ์คงค้าง ในขณะที่กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานเป็นการรับรู้รายการตามเกณฑ์เงินสด ดังนั้นทั้งงบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสดจึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่รายงานผลการดำเนินงานเหมือนกัน เพียงแต่งบกำไรขาดทุนรายงานตามเกณฑ์คงค้าง ส่วนงบกระแสเงินสดรายงานตามเกณฑ์เงินสด ทำให้การจัดทำงบกระแสเงินสดเพื่อคำนวณกระแสเงินสดเพิ่มขึ้นหรือลดลงสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากงบกำไรขาดทุน โดยนำงบกำไรขาดทุนซึ่งจัดทำตามเกณฑ์คงค้างมาปรับให้เป็นกำไรสุทธิตามเกณฑ์เงินสดหรือเรียกว่าเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานนั่นเอง

การจัดจำแนกรายการในงบกระแสเงินสด

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 25 เรื่องงบกระแสเงินสด ได้จัดจำแนกรายการในงบกระแสเงินสดออกเป็น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Cash Flows from Operating Activities) หมายถึง กิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ และกิจกรรมอื่นที่มีใช้กิจกรรม

ลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจึงมักเป็นผลมาจากรายการต่าง ๆ และเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในการคำนวณกำไรสุทธิและเป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดที่เพียงพอเพื่อชำระหนี้กู้ยืม เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผล และเพื่อการลงทุนใหม่ ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาการจัดหาเงินจากแหล่งเงินภายนอก

ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

- เงินสดรับจากค่าขายสินค้าและการให้บริการ
- เงินสดรับจากเงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ
- เงินสดรับจากรายได้ค่าสิทธิ ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และรายได้อื่น ๆ
- เงินสดจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการ
- เงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร
- เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ยจ่าย เงินปันผลจ่าย
- เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ค่าภาษีเงินได้
- เงินสดจ่ายอื่น ๆ จากการดำเนินงาน เป็นต้น

2. กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน (Cash Flows from Investing Activities)

หมายถึง การซื้อและจำหน่ายทรัพย์สินระยะยาวและเงินลงทุนอื่น ซึ่งไม่รวมอยู่ในรายการเทียบเท่าเงินสด กระแสเงินสดดังกล่าวแสดงถึงรายจ่ายที่กิจการได้จ่ายไปเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดรับในอนาคต

ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน

- เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์ระยะยาว เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน และสินทรัพย์อื่น ๆ
- เงินสดรับจากการขายเงินลงทุน
- เงินสดรับจากการคืนเงินกู้ยืมจากลูกค้า
- เงินสดรับจากการขายตราสารหรือสัญญาขายเงินตราล่วงหน้า
- เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ระยะยาว เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน และสินทรัพย์อื่น ๆ
- เงินสดจ่ายจากการซื้อเงินลงทุน
- เงินสดจ่ายจากการซื้อหุ้นทุนหรือหุ้นกู้ของกิจการอื่น
- เงินสดจ่ายจากการให้ลูกค้ากู้ยืมเงินและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น เป็นต้น

3. กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (Cash Flows from Financing Activities) หมายถึง กิจกรรมที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและองค์ประกอบของส่วนของผู้ถือหุ้น และส่วนกู้ยืมของกิจการ กระแสเงินสดดังกล่าวเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนโครงสร้างของส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วนของการกู้ยืมของกิจการ ซึ่งจะช่วยให้สามารถคาดคะเนสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสดในอนาคตของผู้ให้เงินทุนแก่กิจการ

ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

- เงินสดรับจากการกู้ยืมเงินหรือออกหุ้นกู้หรือตัวเงิน
- เงินสดรับจากการเพิ่มทุนหรือการออกหุ้นทุน
- เงินสดจ่ายคืนเงินกู้ยืมหรือคืนหุ้นกู้
- เงินสดจ่ายจากการซื้อหรือถอนหุ้นทุน เป็นต้น

รูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสด

การจัดทำงบกระแสเงินสดมีความแตกต่างในส่วนของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินจะมีรูปแบบที่เหมือนกัน โดยในส่วนของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานประกอบไปด้วย 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบวิธีทางตรง แสดงเงินสดรับและเงินสดจ่ายตามลักษณะของรายการหลักที่สำคัญ เช่น เงินสดรับจากลูกค้า เงินสดจ่ายชำระเจ้าหนี้ เป็นต้น
2. รูปแบบวิธีทางอ้อม แสดงด้วยยอดกำไรหรือขาดทุนสุทธิปรับปรุงด้วยผลกระทบของรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดและรายการค้างรับ ค้างจ่ายของเงินสดรับและเงินสดจ่ายในอดีตหรือในอนาคต และรายการของรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการลงทุนหรือการจัดหาเงิน

ความแตกต่างระหว่างงบกระแสเงินสดวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม

รูปแบบการจัดงบกระแสเงินสดสำหรับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความแตกต่างกันดังนี้ หากใช้วิธีทางอ้อมกำไรสุทธิทางบัญชีจะถูกแปลงให้เป็นกำไรสุทธิตามเกณฑ์เงินสดโดยการปรับปรุงกำไรสุทธิด้วยผลกระทบของรายการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่กระทบเงินสด และผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการปรับปรุงผลกระทบที่เกิดจากรายได้และค่าใช้จ่ายอันเนื่องเกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการลงทุนหรือการจัดหา

เงินที่ได้นำมารวมไว้ในการคำนวณกำไรสุทธิ เช่น เงินปันผล รายการกำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ ในขณะที่หากใช้วิธีทางตรง รายได้และค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์สิทธิจะถูกแปลงให้อยู่ในรูปของเงินสดรับและเงินสดจ่าย เช่น เงินสดรับจากลูกค้า เงินสดจ่ายชำระเจ้าหนี้ เงินสดจ่ายในการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น เงินสดรับจากลูกค้าสามารถคำนวณหาได้โดยการปรับรายได้ค่าขายหรือบริการด้วยการเปลี่ยนแปลงในบัญชีลูกหนี้การค้าหรือบัญชีรายได้ค้างรับที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น¹

ประโยชน์ของงบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถของกิจการในการได้มาซึ่งเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด ตลอดจนความต้องการของกิจการในการใช้จ่ายเงินสดไปในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ทราบว่าแท้จริงแล้วกิจการมีที่มาของเงินสดจากกิจกรรมใดบ้างและใช้เงินสดที่ได้มาไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์จำนวนเงินสดที่จะสามารถนำมาจ่ายเงินปันผลและดอกเบี้ยแก่ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้ได้ในอนาคตและการประเมินความเสี่ยงอันอาจเกิดจากการลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงินจะไม่ได้รับ ถ้าหากพิจารณาแค่เฉพาะงบกำไรขาดทุนและงบดุลเพียงอย่างเดียว เนื่องจากงบกำไรขาดทุนเป็นเพียงงบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ และไม่ได้มีการจัดจำแนกรายการตามกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้หรือค่าใช้จ่ายแต่ละรายการทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถประเมินได้ว่าผลการดำเนินงานของกิจการส่งผลกระทบต่อการลงทุน การจัดหาเงินและกระแสเงินสดของกิจการอย่างไร ในขณะที่เดียวกันงบดุลจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และแหล่งที่มาของสินทรัพย์ ณ วันใดวันหนึ่ง แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ

งบกระแสเงินสดเมื่อนำไปใช้ร่วมกับงบการเงินอื่น ๆ จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิของกิจการ ประเมินการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงิน (Liquidity and Solvency) ความสามารถของกิจการในการบริหารเงินสดที่มีอยู่ ตลอดจนประเมินระยะเวลาการหมุนเวียนของกระแสเงินสดซึ่งจะช่วยให้กิจการสามารถปรับตัวให้เข้ากับโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (Financial Flexibility) นอกจากนี้ งบกระแสเงินสดยังเป็นประโยชน์ต่อการประเมินความสามารถของกิจการที่จะได้รับเงินสดหรือ

¹ วรศักดิ์ ทุมมานนท์. งบกระแสเงินสด งบการเงินรวม. พิมพ์ครั้งที่ 2.

รายการเทียบเท่า เงินสดซึ่งจะช่วยให้สามารถมองเห็นถึงรูปแบบการบริหารเงินสด การตัดสินใจในด้านการเงินและการมองการณ์ไกลในการใช้เงินลงทุนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของกิจการในอนาคต ข้อมูลกระแสเงินสดในอดีตยังเป็นตัวบ่งชี้จำนวนเงิน ระยะเวลา และความแน่นอนที่กระแสเงินสดจะเกิดขึ้นในอนาคตตลอดจนเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้องของการประเมินผลของกระแสเงินสดในอนาคตที่จัดทำขึ้นในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการหากำไรและกระแสเงินสดสุทธิและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในราคา ผลกระทบของรายการที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิทางบัญชีกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ประการสุดท้ายงบกระแสเงินสดยังให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานภายในกิจการเดียวกันหรือผลการดำเนินงานที่น่าเสนอโดยกิจการต่างๆ ได้ดีขึ้น

การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด

การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ เพื่อนำข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาทำการเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา การควบคุมให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ การประมาณการหรือคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต การวางแผนการทำงาน¹ โดยการวิเคราะห์งบดุลและงบกำไรขาดทุนนั่นเอง ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ที่ได้หลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์ส่วนร่วม การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน แต่วิธีการวิเคราะห์ต่าง ๆ เหล่านี้มักไม่ค่อยนิยมนำมาใช้ในการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด ซึ่งเป็นงบการเงินหนึ่งที่มีความสำคัญ และจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน เมื่อทำการพิจารณาร่วมกับงบดุลและงบกำไรขาดทุน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงจุดแข็งและจุดอ่อนทางการเงินของกิจการ ได้ดียิ่งขึ้น

โดยในการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด เป็นการดูความสัมพันธ์ของรายการของแหล่งที่มาและแหล่งที่ใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยพิจารณาจากกิจการได้ใช้เงินสดไปเพื่ออะไร เพราะเหตุใดกิจการจึงใช้เงินสดไปเช่นนั้น เงินสดที่ใช้ไปนั้น กิจการได้มาจากแหล่งที่เหมาะสมหรือไม่ และการใช้เงินสดดังกล่าวจะมีผลต่อกำไรและความเสี่ยงทางการเงินอย่างไร กล่าวคือ

¹ สมเดช โรจน์คุรีเสถียร. การวิเคราะห์งบการเงินเพื่อใช้ในการตัดสินใจ. เอกสารภาณีอากร.

1. แหล่งที่มาของเงินสดระยะยาว (Long Term Cash Sources) เช่น จากการกู้ยืมระยะยาว หรือจากการออกหุ้นทุน หรือหลักทรัพย์หุ้นทุนอื่น ๆ หรือจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ควรนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ไปของกระแสเงินสดระยะยาว (Long Term Cash Uses) เช่น ซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หรือจ่ายชำระเงินกู้ยืมระยะยาว โดยหลักการแล้วเงื่อนไขการชำระหนี้ของแหล่งที่มาของเงินสดระยะยาวควรจะยาวกว่าเงื่อนไขการชำระหนี้ของแหล่งที่ใช้ไปของเงินสดระยะยาว

2. แหล่งที่มาของเงินสดระยะยาวอาจนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ไประยะสั้น (Short Term Cash Uses) แต่แหล่งที่มาของเงินสดระยะสั้น (Short Term Cash Sources) ไม่ควรนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ไประยะยาว

3. แหล่งที่มาของเงินสดที่เกิดเป็นประจำ (Recurring Cash Sources) เช่น รายได้จากการขายสินค้าและบริการ ค่าเสื่อมราคา การตั้งสำรองภาษีหรือการตัดบัญชี ควรนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ไปที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (Recurring Uses) ด้วยกัน เช่น ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ภาษีเงินได้ และเงินปันผลจ่าย

4. แหล่งที่มาของเงินสดที่เกิดเป็นประจำอาจนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ที่มีได้เกิดเป็นประจำ แต่แหล่งที่มาที่มีได้เกิดเป็นประจำ (Non Recurring Uses) ไม่ควรนำไปใช้ในแหล่งที่ใช้ไปที่เกิดเป็นประจำ (Recurring Uses)

นอกจากงบกระแสเงินสดจะใช้ในการประเมินสภาพคล่องและการวางแผนทางการเงินของธุรกิจแล้ว งบกระแสเงินสดยังสามารถบอกถึงวงจรธุรกิจว่าธุรกิจกำลังดำเนินงานอยู่ในช่วงเวลาใด อันประกอบด้วย ช่วงเริ่มต้น ช่วงเติบโต ช่วงอิมตัว และช่วงถดถอย โดยนำกิจกรรมทางการเงินทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมการลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน มาพิจารณาร่วมกับงบกำไรขาดทุน ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละช่วงเวลาดังนี้

1. ช่วงเริ่มต้น (Introduction Stage) ลักษณะของธุรกิจ คือ รายได้จากการขายไม่สูง แต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจะสูง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ธุรกิจเพิ่งเริ่มต้น จึงต้องมีการลงทุนและทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า ย่อมส่งผลให้ธุรกิจมีผลขาดทุนสุทธิ ทั้งนี้หากพิจารณาจากงบกระแสเงินสดจะพบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีค่าติดลบ เนื่องจากเงินสรับจากการขายสินค้านั้นมีไม่มาก เพราะเมื่อธุรกิจเริ่มดำเนินการ จะให้ระยะเวลาการชำระหนี้กับลูกค้าเพื่อต้องการสร้างฐานลูกค้า และกระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุนก็มีค่าติดลบด้วย เนื่องจากต้องมี

การจ่ายเงินสดในการซื้อสินทรัพย์ถาวร อุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงาน ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีค่าเป็นบวก เนื่องจากมีเงินสดรับจากการกู้ยืม และการรับชำระค่าหุ้น

2. ช่วงเติบโต (Growth Stage) ลักษณะของธุรกิจ คือ รายได้จากการขายเริ่มสูงขึ้น เป็นผลมาจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าในช่วงเริ่มต้น จึงทำให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานย่อมส่งผลให้ธุรกิจเริ่มมีผลกำไรสุทธิ ทั้งนี้หากพิจารณางบกระแสเงินสดจะพบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินเริ่มมีค่าเป็นบวกแต่ยังไม่มากนัก เนื่องจากการขายสินค้ายังคงเป็นการขายเชื่อแก่ลูกค้าและการเรียกเก็บเงินชำระค่าสินค้ายังคงไม่ได้มากนัก และต้องมีการซื้อสินค้ามาถือไว้เพื่อขายมากขึ้นอีก ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนยังคงมีค่าติดลบอยู่ เพราะจำเป็นต้องซื้อสินทรัพย์ อุปกรณ์เพื่อมารองรับยอดขายที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีค่าเป็นบวก เนื่องจากมีเงินสดรับจากการกู้ยืมเงินมาใช้ในการลงทุน อุปกรณ์รวมทั้งวงเงินทุนหมุนเวียน

3. ช่วงอิ่มตัว (Maturity Stage) ลักษณะธุรกิจ คือ รายได้จากการขายสูงที่สุดเมื่อเทียบกับ 4 ช่วงเวลา สืบเนื่องมาจากผลของการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทำให้มีการขายสินค้าได้มาก รวมทั้งมีสินค้าคงเหลือมากพอต่อการขายที่เพิ่มขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการโฆษณาสินค้าได้ เป็นเพราะสินค้าเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางแล้ว ย่อมส่งผลให้มีกำไรสุทธิเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้หากพิจารณางบกระแสเงินสดจะพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน จะมีเงินสดรับจากการขายสินค้าสูงเช่นกัน เนื่องจากมีการขายสินค้าคงเหลือเป็นจำนวนมาก และเป็นช่วงระยะเวลาที่ธุรกิจสามารถเรียกเก็บหนี้ได้เร็วขึ้น ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนเริ่มมีค่าติดลบ เนื่องจากเริ่มมีเงินสดรับจากการขายสินทรัพย์บ้างแล้ว ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินจะเริ่มมีค่าติดลบ เพราะเป็นช่วงระยะเวลาการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นและจ่ายชำระคืนเงินกู้ยืมแก่เจ้าหนี้

4. ช่วงถดถอย (Decline Stage) ลักษณะของธุรกิจ คือ รายได้จากการขายเริ่มลดลง เนื่องจากเริ่มมีการแข่งขันของสินค้าในตลาดมากขึ้น ประกอบกับได้ลดค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์สินค้าด้วย อีกทั้งธุรกิจยังคงมีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารคงที่อยู่ ดังนั้นจึงทำให้มีรายได้จากการขายต่ำกว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ย่อมส่งผลให้ธุรกิจเริ่มประสบภาวะขาดทุนสุทธิ ทั้งนี้หากพิจารณางบกระแสเงินสดจะพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานยังคงมีค่าเป็นบวก แต่ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเติบโต เพราะยังคงมีเงินสดรับจากการเรียกเก็บเงินชำระค่าสินค้าจากลูกค้าที่การค้าได้ ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมการลงทุนก็มีค่าเป็นบวก เนื่องมาจากการขายสินทรัพย์ที่น้อยกว่า หรือแทบจะไม่มีเลยเมื่อเทียบกับช่วงเติบโต เนื่องจากจะไม่มีการลงทุนใน

สินทรัพย์ถาวรอีก เพราะขอขยายปรับตัวลดลงมาก ในขณะที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินก็มีค่าเป็นลบ เพราะเป็นช่วงระยะเวลาการชำระหนี้ที่มาจาก การกู้ยืมในช่วงเริ่มต้น และช่วงเติบโต

จากการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดที่ได้กล่าวไปในข้างต้นยังมีวิธีการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดที่จะได้กล่าวถึงต่อไปอีก คือ

การวิเคราะห์แบบภาพรวม (Total Cash Flow Analysis)

การวิเคราะห์แบบภาพรวม เป็นการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากรายละเอียดภายในงบกระแสเงินสดเป็นส่วน ๆ ตามแต่ละกิจกรรม คือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน¹

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของกิจการ เป็นส่วนที่บอกถึงระดับความสามารถของการสร้างกระแสเงินสดจากการค้าขายของกิจการ หรือกล่าวในเชิงวิชาการว่าเป็นแหล่งกระแสเงินสดภายในกิจการ เพราะกระแสเงินสดส่วนนี้จะนำไปใช้สำหรับการขยายกิจการในปีถัด ๆ ไป และใช้จ่ายภาระที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินและจ่ายผลประโยชน์ให้ผู้ถือหุ้น กิจการที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพต้องสร้างกระแสเงินสดส่วนนี้ให้ได้มากเพียงพอรองรับภาระคั่งกล่าวข้างต้น และยังมีเหลือเพื่อเป็นสภาพคล่องของกิจการอีกด้วย ประเด็นในการพิจารณาส่วนนี้มีดังนี้

- กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นบวกใช่หรือไม่ เพราะอย่างน้อยกิจการควรสร้างกระแสเงินสดให้เกิดขึ้นได้บ้าง ไม่ว่ากิจการจะมีกำไรหรือขาดทุนก็ตาม เพราะถ้ากระแสเงินสดส่วนนี้เป็นลบจะเป็นอุปสรรคต่อการจ่ายภาระที่เกี่ยวข้องกับหนี้สิน การรักษาสภาพคล่อง และการขยายงานของกิจการในอนาคต และถ้ากิจการใดกระแสเงินสดส่วนนี้ติดลบตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป เป็นสัญญาณบอกว่ากำลังประสบปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง จนอาจถึงขั้นล้มละลายปิดกิจการได้

- กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเมื่อเทียบกับกำไรสุทธิเป็นเท่าไร กิจการที่บริหารดีจะต้องสามารถแปรเปลี่ยนกำไรให้เป็นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ในสัดส่วนที่เท่ากัน เพราะหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีน้อยกว่ากำไรสุทธิที่ทำได้ แสดงว่ากระแสเงินสดส่วนหนึ่งไปพอกพูนที่เงินทุนหมุนเวียน เช่น ถูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือ แต่ใน

¹ ธนเดช มหโกไคย. จะวิเคราะห์งบกระแสเงินสดอย่างไร. *Make Money*. 3, 26-27

(พฤศจิกายน-ธันวาคม 2544)

ด้านตรงข้าม ถ้ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีมากกว่ากำไรสุทธิค่อนข้างมาก แสดงว่ากิจการกำลังสร้างกระแสเงินสดจากแหล่งที่เป็นหนี้สินจากการทำการค้า เช่น เจ้าหนี้การค้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อการจ่ายชำระหนี้สินระยะสั้นในอนาคตได้

- แนวโน้มการเติบโตของยอดขาย และเงินทุนหมุนเวียนสุทธิสอดคล้องกัน หรือไม่ โดยปกติยอดขายและเงินทุนหมุนเวียนสุทธิมีความสัมพันธ์กันโดยตรง หากยอดขายเพิ่มขึ้น เงินทุนหมุนเวียนมักเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่เงินทุนหมุนเวียนเป็นภาวะที่กิจการต้องการเงินทุนมาใช้รองรับส่วนที่เพิ่มขึ้น หากเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นเร็วและมากกว่ายอดขายแสดงว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แปรเปลี่ยนมาจากกำไรจะถูกดึงไปใช้รองรับส่วนของเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ ทำให้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานลดน้อยลงกว่าที่ควร ซึ่งไม่เป็นผลดี

- สัดส่วนของเงินปันผลที่จ่ายให้ผู้ถือหุ้นเทียบกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีมากน้อยเพียงไร กิจการที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพจะจัดสรรเงินทุนที่มีอยู่เพื่อการขยายงานก่อน จากนั้นจึงนำไปชำระหนี้สิน ส่วนที่เหลือจึงจัดสรรเป็นเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น ดังนั้นหากกิจการจ่ายเงินปันผลในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะไปกระทบการขยายงานและความสามารถในการชำระหนี้สินได้ ซึ่งในท้ายที่สุด กิจการเหล่านี้มักต้องกู้ยืมเพิ่มขึ้น หรือเสมือนหนึ่งกู้เงินมาจ่ายปันผล ซึ่งทำให้ความแข็งแกร่งทางการเงินของกิจการค่อยลงและมีความเสี่ยงมากขึ้น

กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน เป็นส่วนที่บ่งบอกถึงการจัดการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของกิจการ ประเด็นที่พิจารณาในส่วนนี้มีดังนี้

- กิจการมีการใช้จ่ายลงทุนในสินทรัพย์เพื่อการขยายงานหรือไม่ โดยปกติกระแสเงินสดส่วนนี้จะบ่งบอกถึงการจ่ายเงินสดออกเพื่อซื้อสินทรัพย์ใหม่สำหรับรองรับขนาดของธุรกิจที่เพิ่มขึ้นในอนาคต หรือซื้อทดแทนสินทรัพย์เดิมที่หมดอายุการใช้งานลง ดังนั้นกระแสเงินสดในส่วนนี้จะแสดงสอดคล้อง แต่ก็มีบางกิจการที่อาจแสดงยอดสุทธิในส่วนนี้เป็นบวก ซึ่งหากมียอดบวกเพียงเล็กน้อยก็แสดงว่ากิจการไม่มีการลงทุนขยายงาน แต่มีการขายสินทรัพย์หมดอายุลงเพียงด้านเดียว แต่หากยอดสุทธิส่วนนี้มียอดบวกเป็นจำนวนมาก เป็นสัญญาณที่ไม่ปกติ แสดงว่ากิจการมีการขายสินทรัพย์เพื่อหาเงินสดมาหมุนเวียนในกิจการ บ่งบอกว่ากิจการกำลังประสบปัญหาการเงินอย่างรุนแรง

- กิจการมีการลงทุนเกินตัวหรือต่ำเกินไปหรือไม่ กิจการที่มีกระแสเงินสดจ่ายจากกิจกรรมลงทุนมากกว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่สร้างได้ บอกลถึงการลงทุนที่เกินตัว ซึ่งหากสถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเพียงปีใดปีหนึ่งเพียงปีเดียว แล้วกลับสู่ภาวะการดำเนินงานปกติ ก็คงไม่เป็นปัญหาแก่กิจการ เพราะเป็นลักษณะการลงทุนขยายงานของกิจการที่เติบโตอย่างปกติ แต่ถ้ามีการลงทุนเกินตัวหลายปีต่อเนื่องกัน กิจการเหล่านี้ต้องจัดหาเงินจากแหล่งภายนอกมาชดเชยกระแสเงินสดที่ขาดอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่มักกู้ยืมเงินเพิ่ม ทำให้ความแข็งแกร่งทางการเงินของกิจการด้อยลง แต่ในด้านกลับกัน หากกิจการมีกระแสเงินสดจ่ายลงทุนเพียงน้อยเมื่อเทียบกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นการบอกลถึงการลงทุนต่ำเกินไป ในระยะยาว สินทรัพย์ของกิจการจะมีคุณภาพด้อยลง ความสามารถทางการแข่งขันต่ำลง

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน เป็นส่วนที่บ่งบอกการบริหารแหล่งเงินทุนจากภายนอกกิจการ ซึ่งหลักใหญ่ก็คือ แหล่งเงินทุนจากการกู้ยืมหนี้สินและแหล่งเงินทุนจากผู้ถือหุ้น ประเด็นในการพิจารณามีดังนี้

- กิจการมีความจำเป็นต้องจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอกหรือไม่ ในประเด็นนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อกิจการมีกระแสเงินสดติดลบ ซึ่งอาจเกิดจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานหรือการค้าขายติดลบอยู่ อันเป็นผลเกิดจากผลขาดทุนหรือเงินทุนไปจมในเงินทุนหมุนเวียนมากเกินไป หรืออาจเกิดจากการลงทุนเกินตัวของกิจการ ทำให้กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนติดลบ

- แหล่งเงินทุนที่กิจการจะจัดหาจากแหล่งใด กิจการที่บริหารงานอย่างค่อนข้างระมัดระวังจะพยายามจัดหาเงินโดยการเพิ่มทุนจากผู้ถือหุ้นก่อน เพราะไม่มีภาระรายจ่ายดอกเบี้ย ทำให้การบริหารเงินสดของกิจการค่อนข้างง่าย ไม่มีความกดดัน ซึ่งจะสร้างความแข็งแกร่งแก่กิจการในระยะยาว แต่กิจการส่วนใหญ่มักจะหาเงินทุนโดยการกู้ยืม เพราะต้นทุนการเงินถูก แต่ก็เพิ่มความเสี่ยงทางการเงินแก่กิจการในทางอ้อมด้วย

การวิเคราะห์ส่วนร่วม (Common Size)

การวิเคราะห์ส่วนร่วม เป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายการหนึ่งกับรายการอื่นในงบการเงินเดียวกัน เรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าการเปรียบเทียบตามแนวดิ่ง (Vertical) โดยสามารถเปรียบเทียบและแสดงออกมาได้ 3 แนวทาง¹ คือ

¹ ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. การวิเคราะห์งบการเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 1.

1. เป็นความแตกต่างในเชิงปริมาณระหว่างรายการ 2 รายการ โดยวิธีหักลบกันจากรายการใดรายการหนึ่ง
2. เป็นอัตราส่วน โดยนำเอารายการหนึ่งไปหารอีกรายการหนึ่ง
3. เป็นร้อยละ โดยนำเอาตัวเลขรายการใดรายการหนึ่งไปแปลงให้อยู่ในรูปร้อยละของอีกรายการที่ยึดถือเป็นหลัก

การใช้วิธีการวิเคราะห์นี้กับงบกระแสเงินสดเพื่อเป็นการศึกษาสัดส่วนของการได้มาและการใช้ไปของเงินสดในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็น การประเมินความเหมาะสมของแหล่งที่มา และการใช้ไปของเงินสด รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจดำเนินการดังกล่าว

การวิเคราะห์ตามแนวโน้ม (Trend Analysis)

การเปรียบเทียบตามแนวโน้ม เป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายการที่เหมือนกันของงบการเงินในปัจจุบันกับในอดีตที่ผ่านมาเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend analysis) หรือการเปรียบเทียบตามแนวนอน (Horizontal Analysis) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างงบการเงิน ณ เวลาหรือช่วงเวลาที่ต่างกัน ซึ่งสามารถกระทำได้ 2 แนวทาง¹ คือ

1. การเปรียบเทียบตามมูลค่า โดยนำเอามูลค่าของรายการหนึ่งในงบการเงินหนึ่งไปหักออกจากมูลค่าของรายการนั้นในงบการเงินอีกงบหนึ่ง ณ เวลาหรือช่วงเวลาที่ต่างกัน
2. การเปรียบเทียบตามร้อยละ โดยถือเอาตัวเลขรายการในงบการเงินปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐาน (Base year) เทียบเท่ากับร้อยละ แล้วแปลงตัวเลขรายการในงบการเงินปีอื่น ๆ ให้อยู่ในรูปร้อยละของรายการนั้นในปีฐาน

การเปรียบเทียบตามแนวโน้ม โดยใช้แบบปีฐานจะทำให้ผู้บริหารเห็นสาเหตุและภาพของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิหรือผลการดำเนินงานในภาพรวมของกิจการได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างถูกต้อง

¹ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, การบัญชีเพื่อการจัดการและการบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ 1.

ในการกำหนดปีฐาน (Base year) นั้นสามารถจะกำหนดได้ดังนี้

1. เลือกปีแรกสุดเป็นปีฐาน แล้วคำนวณรายการต่าง ๆ ของปีอื่น ๆ ที่ตามมาให้อยู่ในรูปร้อยละของรายการนั้นในปีฐาน
2. เลือกปีใดปีหนึ่งที่อยู่เป็นปีปกติ (Normal year) เป็นปีฐาน และคำนวณรายการต่าง ๆ ของปีอื่น ๆ ที่เหลือให้อยู่ในรูปร้อยละของรายการนั้นในปีฐาน
3. เลือกปีที่อยู่ต่ำกว่าระดับเป็นปีฐาน และคำนวณรายการต่าง ๆ ของปีที่อยู่ต่ำกว่าลงไปให้อยู่ในรูปร้อยละของรายการนั้นในปีที่อยู่ต่ำกว่าระดับดังกล่าว

การเลือกปีแรกสุดเป็นปีฐานจะค่อนข้างสับสนและยากลำบากในการมองความสัมพันธ์ของงบการเงินในปีหนึ่งที่มีต่องบการเงินในอีกปีหนึ่ง การเลือกแนวทางที่ 2 คือ เลือกปีปกติเป็นปีฐานนั้น ในความเป็นจริงไม่ค่อยถูกต้องนัก เพราะสภาพแวดล้อมทางธุรกิจผันแปรไปตลอดเวลา ดังนั้นจึงไม่มีสิ่งใดมาสนับสนุนได้ว่าปีที่เลือกดังกล่าวเป็นปีปกติจริง ดังนั้น การเลือกแนวทางที่ 3 คือ เลือกปีที่อยู่ต่ำกว่าระดับเป็นปีฐานจึงเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นการมองถึงความเคลื่อนไหวที่มีความสัมพันธ์ไปจากปีฐานเป็นปีต่อปีมากกว่าที่จะมองขนาดของการเคลื่อนไหวในปีใดปีหนึ่ง

การวิเคราะห์อัตราส่วนกระแสเงินสด (Cash Flow Ratio)

1. อัตราส่วนความเพียงพอของเงินสด

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

=

เงินลงทุนในสินทรัพย์+สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้น+เงินปันผลจ่าย+การจ่ายชำระหนี้

อัตราส่วนนี้เป็นตัววัดความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่สามารถนำไปชำระคืนหนี้สิน นำไปลงทุนกลับในสินทรัพย์ และนำไปจ่ายเงินปันผล อัตราส่วนที่เกิน 1 ติดต่อกันหลาย ๆ งวดเป็นตัวบ่งบอกความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพียงพอต่อรายจ่ายหรือภาระผูกพันต่าง ๆ ที่กล่าวมา

2. ดัชนีเงินสดจากการดำเนินงาน

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

=

กำไรสุทธิ

ดัชนีเงินสดจากการดำเนินงาน เป็นตัวบ่งบอกว่ากำไรสุทธิของกิจการที่ทำมาหาได้นั้น สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้มากน้อยเพียงใด หากกิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ในจำนวนที่สูงพอ ๆ กับกำไรที่ทำมาหาได้แล้ว ก็มีความเป็นไปได้ว่ากำไรนั้นจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่แท้จริง และถือเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ในทางกลับกัน หากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีเครื่องหมายเป็นลบติดต่อกันหลายปี ในขณะที่กำไรเป็นบวกหรือกำไรสุทธิทางบัญชีสูงเกินกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน กำไรนั้นถือว่าด้อยคุณภาพ โดยดัชนีเงินสดจากการดำเนินงาน อาจใช้ได้ผลเฉพาะธุรกิจที่เริ่มอยู่ตัวแล้ว

3. อัตราส่วนแสดงผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่าง ๆ

(Depreciation/Amortization Impact)

ค่าเสื่อมราคา + ค่าตัดจำหน่าย

=

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

อัตราส่วนนี้เป็นตัววัดสัดส่วนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เกิดจากการบวกกลับรายการค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายไปที่ตัวเลขกำไรในการแสดงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานตามวิธีทางอ้อมว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการด้วย หากว่าค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีผลกระทบน้อยต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

4. อัตราส่วนการลงทุนทดแทน

เงินลงทุนในสินทรัพย์

=

ค่าเสื่อมราคา+เงินสดที่ได้รับจากการขายสินทรัพย์ประเภททุน

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกว่ากิจการมีการสำรองเงินในการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เพียงพอกับต้นทุนในการจัดหาสินทรัพย์หรือไม่

5. อัตราส่วนการลงทุนต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

เงินลงทุนในสินทรัพย์

= _____

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด

อัตราส่วนนี้เป็นตัววัดความสามารถของกิจการว่ากระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการทำมาหาได้มีความเพียงพอต่อการนำมาลงทุนในสินทรัพย์ หรือกระแสเงินสดทั้งหมดที่ทำมาหาได้นั้นกิจการนำไปใช้ในการลงทุนในสินทรัพย์มากน้อยเพียงใด

6. อัตราส่วนความสามารถในการเพิ่มผลผลิต (Productivity Ratios)

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

= _____

เงินลงทุนในสินทรัพย์

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกถึงความสามารถของกิจการในการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ยิ่งอัตราส่วนนี้สูงเท่าไร ย่อมหมายถึงว่ากิจการใช้สินทรัพย์ได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและกำไรของกิจการนั้นถือว่ามีความสูง

7. ดัชนีการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอก

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

= _____

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

ดัชนีการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอกเป็นตัวบ่งบอกถึงว่าในการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอกนั้น ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมเงิน การออกหุ้นสามัญ เป็นต้น กิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพียงพอต่อต้นทุนในการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอกนั้น ๆ

8. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมต่าง ๆ

$$\begin{aligned}
 & \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน} \\
 = & \frac{\hspace{10em}}{\hspace{10em}} \\
 & \text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด} \\
 & \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน} \\
 = & \frac{\hspace{10em}}{\hspace{10em}} \\
 & \text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด} \\
 & \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน} \\
 = & \frac{\hspace{10em}}{\hspace{10em}} \\
 & \text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด}
 \end{aligned}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกถึงว่ากระแสเงินสดที่กิจการมีทั้งหมดนั้น ได้มาจากแหล่งใด ซึ่งจะเป็นตัวบ่งบอกถึงสภาพคล่องและความเสี่ยงของกิจการด้วย โดยหากกิจการมีกระแสเงินสดที่มาจากผลการดำเนินงานซึ่งเป็นกระแสเงินสดที่มีอิสระในการใช้จ่ายและไม่มีภาระผูกพันให้จ่ายคืน แสดงให้เห็นว่ากิจการมีความมั่นคงและมีสภาพคล่องสูง แต่หากกระแสเงินสดมาจากกิจกรรมลงทุน จะเป็นสัญญาณเตือนอย่างหนึ่งว่ากิจการกำลังมีปัญหาดสภาพคล่อง และหากกระแสเงินสดมาจากกิจกรรมจัดหาเงิน แสดงว่ากิจการมีภาระผูกพันที่ต้องชำระรายได้มา จ่ายคืนดอกเบี้ยและเงินต้นเมื่อครบกำหนดในอนาคต

9. อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหุ้น

$$= \frac{\text{เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น (ลดลง)}}{\hspace{10em}}$$

จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้ว

อัตราส่วนนี้แสดงถึงความสามารถในการหากำไรที่เป็นเงินสดของฝ่ายบริหาร คล้ายคลึงกับอัตราส่วนกำไรต่อหุ้น แต่อัตราส่วนนี้จะบ่งบอกถึงว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินสดเป็นจำนวนต่อหุ้นเท่าใด

10. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียน

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนนี้แสดงถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้น เพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียนหรือไม่

11. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}{\text{หนี้สินรวม}}$$

อัตราส่วนนี้แสดงถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้น เพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้สินทั้งหมดหรือไม่

12. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ย

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน+ดอกเบี้ยจ่ายจริง+ภาษีจ่ายจริง}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายจริง}}$$

อัตราส่วนนี้แสดงถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้น เพียงพอต่อการจ่ายชำระดอกเบี้ยหรือไม่

13. ดัชนีความจำเป็นพื้นฐานของกระแสเงินสด

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดใช้ในการดำเนินงานงาน+ กระแสเงินสดใช้ในกิจกรรมจัดหาเงิน-เงินปันผลจ่าย}}{\text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด}}$$

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าจากแหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการทำมาหาได้นั้น เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน ใช้ในการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ยและเงินต้นจากการกู้ยืม และการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นหรือไม่ ซึ่งถือเป็นรายการที่จำเป็นสำหรับธุรกิจ

14. อัตราส่วนการชำระหนี้สินระยะยาว

$$= \frac{\text{เงินสดที่ใช้ในการจ่ายชำระหนี้สินระยะยาว}}{\text{เงินสดที่รับจากการก่อหนี้ระยะยาว}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าเงินสดที่กิจการได้รับจากการก่อหนี้ระยะยาวใหม่นั้น เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายชำระหนี้สินระยะยาวของเดิมที่กิจการทำการกู้ยืมมาหรือไม่

15. อัตราส่วนความเพียงพอในการชำระหนี้สินระยะยาว

$$= \frac{\text{เงินสดที่ใช้ในการจ่ายชำระหนี้สินระยะยาว}}{\text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าแหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการสามารถจัดหาได้เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการจ่ายชำระหนี้สินระยะยาวหรือไม่

16. อัตราส่วนหนี้สินระยะสั้น

$$= \frac{\text{เงินสดจากหนี้สินระยะสั้น}}{\text{เงินสดจากหนี้สินรวม}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าจำนวนหนี้สินทั้งหมดของกิจการที่เป็นเงินสดนั้น ประกอบด้วยส่วนของหนี้สินระยะสั้นเท่าใด

17. อัตราส่วนหนี้สินระยะยาว

$$= \frac{\text{เงินสดจากหนี้สินระยะยาว}}{\text{เงินสดจากหนี้สินรวม}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าจำนวนหนี้สินทั้งหมดของกิจการที่เป็นเงินสดนั้น ประกอบด้วยส่วนของหนี้สินระยะยาวเท่าใด

18. ดัชนีนโยบายการใช้เงินสด

$$= \frac{\text{เงินปันผล + เงินลงทุนในสินทรัพย์}}{\text{แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่าแหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมดของกิจการนั้น กิจการนำไปใช้จ่ายอย่างไร เป็นส่วนของเงินปันผลและการลงทุนในสินทรัพย์มากน้อยเพียงใด

19. อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

$$= \frac{\text{เงินปันผล}}{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้ กิจการนำมาใช้ในการจ่ายเงินปันผลเท่าใด

20. อัตราส่วนเงินปันผลจ่ายต่อรายการจ่ายชำระที่ฝ่ายบริหารเห็นสมควร

$$= \frac{\text{เงินปันผลทั้งหมดที่จ่ายให้ผู้ถือหุ้นสามัญ}}{\text{รายการจ่ายชำระที่ฝ่ายบริหารเห็นสมควร}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงรายการจ่ายชำระที่ฝ่ายบริหารเห็นสมควรนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายชำระหนี้สิน การลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว และการจ่ายเงินปันผลนั้น ประกอบด้วยส่วนของเงินปันผลของผู้ถือหุ้นสามัญเท่าใด

21. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อยอดขาย

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นตัวบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการขายของกิจการว่าจากยอดขายที่กิจการสามารถขายได้นั้นสามารถที่จะก่อให้เกิดเงินสดมากน้อยเพียงใด หรือหมายถึงว่าการขายของกิจการเป็นการขายสดมากหรือน้อยนั่นเอง

22. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรจากการดำเนินงาน

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่ากำไรจากการดำเนินงานก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเท่าใด

23. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

อัตราส่วนนี้บ่งบอกถึงว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นเท่าใด

24. การคำนวณหา Free Cash Flow

Free Cash Flow = กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน-กระแสเงินสดจ่ายเพื่อการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร – เงินปันผล

Free Cash Flow หมายถึง เงินสดที่กิจการคงเหลืออยู่ ภายหลังจากที่กิจการได้นำไปจัดสรรลงทุนเพื่อการขยายงาน การจ่ายชำระภาระหนี้สินใด ๆ ที่จำเป็น และการจัดสรรจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นแล้ว หากกิจการมีเงินสดที่คงเหลืออยู่สูงแสดงว่ากิจการมีสภาพคล่องทางการเงินสูง

ข้อจำกัดของการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน จะต้องพึงระวังถึงข้อจำกัดในการนำไปใช้ด้วย กล่าวคือ การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินถือเป็นเพียงเครื่องมืออันหนึ่งในการวิเคราะห์การเงิน และบางครั้งอาจไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสาเหตุหรือข้อบกพร่องของกิจการได้อย่างเด่นชัด จึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์อย่างคร่าว ๆ ซึ่งหากต้องการทราบข้อเท็จจริงแล้ว อาจจำเป็นต้องนำเครื่องมืออื่นมาช่วยประกอบในการวิเคราะห์ด้วยอีกประการหนึ่ง โดยในการวิเคราะห์กิจการสามารถใช้เทคนิคของการเปรียบเทียบได้ 3 แนวทาง คือ

1. ใช้การเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินในอดีตหรือในปีก่อนของกิจการเดียวกัน
2. ใช้การเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินที่มีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน อัตราส่วนทางการเงินของกิจการที่ได้รับกับอัตราส่วนมาตรฐานนั้นจะต้องพิจารณาว่า อัตราส่วนมาตรฐานที่นำมาเปรียบเทียบนั้นเป็นอัตราส่วนมาตรฐานที่มาจากอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน ขนาดใกล้เคียงหรือไม่ หากเป็นอัตราส่วนมาตรฐานที่ได้มาจากอุตสาหกรรมต่างประเภทกันหรือต่างขนาดกัน ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบอัตราส่วนก็จะให้ข้อเท็จจริงที่บิดเบือนไป ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินที่เป็นมาตรฐานนั้น ในบางประเทศมีการศึกษาและกำหนดสำหรับธุรกิจแต่ละประเภทหรือแต่ละกลุ่มไว้ แต่สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานใดที่ทำการวิเคราะห์และกำหนดค่ามาตรฐานของอัตราส่วนทางการเงินชนิดต่าง ๆ ในธุรกิจแต่ละประเภท ดังนั้น ด้านการวิเคราะห์ที่ต้องการที่จะวิเคราะห์และแปลความหมาย โดยใช้เทคนิคนี้ก็สามารถใช้ข้อมูลที่มีการจัดทำไว้ของต่างประเทศเป็นแนวทางได้

3. ใช้การเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของกิจการอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบกับกิจการที่มีลักษณะเป็นคู่แข่งทางการค้า สำหรับในประเทศไทยการวิเคราะห์และแปลความหมายโดยใช้เทคนิคที่ 3 นี้ค่อนข้างจะเป็นที่นิยมและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้ทำการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจวิธีและลักษณะของการจัดทำงบกระแสเงินสด โดยนำมาจากภาคผนวกของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 ตัวอย่างที่ 1 และการใช้อัตราส่วนกระแสเงินสดได้ดียิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างการจัดทำงบกระแสเงินสดและการใช้อัตราส่วนกระแสเงินสด

การจัดทำงบกระแสเงินสดวิธีทางตรง

บริษัท ไทย-สยาม จำกัด

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2536

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

เงินสดรับจากลูกค้า	963,500
เงินสดรับจากเงินปันผล	55,000
เงินสดจ่ายเจ้าหนี้	(428,000)
เงินสดจ่ายในการดำเนินงาน	(139,087)
เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ย	(85,000)
เงินสดจ่ายค่าภาษี	(160,413)

เงินสดรับสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน 206,000

กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน

เงินสดรับจากการขายเครื่องจักร	60,000
ซื้อเงินลงทุนระยะสั้นเพิ่ม	(25,000)
ซื้อที่ดินเพิ่ม	(150,000)

เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมลงทุน (115,000)

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

เงินสดรับจากการเพิ่มทุนหุ้นบุริมสิทธิ	120,000
เงินสดรับจากการขายหุ้นทุนซื้อคืน	20,000
จ่ายคืนตั๋วเงินระยะยาว	(5,000)
จ่ายเงินปันผล	(210,000)

เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน (75,000)

เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น 16,000

เงินสด ณ วันที่ 1 มกราคม 2536 30,000

เงินสด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 46,000

การจัดทำงบกระแสเงินสดวิธีทางอ้อม

บริษัท ไทย-สยาม จำกัด

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2536

กำไรสุทธิ		257,120 บาท
ปรับกระทบกำไรสุทธิเป็นเงินสดรับ(จ่าย)		
จากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา/รายจ่ายตัดจ่าย	67,000	
เบี่ยงประกันจ่ายล่วงหน้าลดลง	6,000	
วัสดุสำนักงานลดลง	3,000	
เข้าหนี้การค้าเพิ่มขึ้น	25,000	
ภาษีเงินได้ค้างจ่ายเพิ่มขึ้น	11,000	
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่มขึ้น	7,000	
ส่วนลดเข้าหนี้เงินกู้ตัดจ่าย	13,880	
ลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้น	(44,000)	
สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้น	(50,000)	
กำไรจากการขายเงินลงทุนระยะยาว	(75,000)	
กำไรจากการขายเครื่องจักร	(15,000)	
	(51,120) บาท	
เงินสดสุทธิได้จากกิจกรรมดำเนินงาน		206,000 บาท
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับจากการขายเครื่องจักร	60,000	
ซื้อเงินลงทุนระยะสั้นเพิ่ม	(25,000)	
ซื้อที่ดินเพิ่ม	(150,000)	
	(115,000) บาท	

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

เงินสดรับจากการเพิ่มทุนหุ้นบุริมสิทธิ์	120,000
เงินสดรับจากการขายหุ้นทุนซื้อคืน	20,000
จ่ายคืนค้ำเงินระยะยาว	(5,000)
จ่ายเงินปันผล	(210,000)

เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน

(75,000) บาท

เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น

16,000 บาท

เงินสด ณ วันที่ 1 มกราคม 2536

30,000 บาท

เงินสด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536

46,000 บาท

ข้อมูลกระแสเงินสดเปิดเผยเพิ่มเติม

เงินสดจ่ายในระหว่างปี

ดอกเบี้ยจ่าย

85,000 บาท

ภาษีเงินได้

160,430 บาท

การใช้อัตราส่วนกระแสเงินสด

1. อัตราส่วนความเพียงพอของเงินสด

206,000

= $\frac{206,000}{25,000+150,000+50,000+210,000+428,000}$ = 0.239

25,000+150,000+50,000+210,000+428,000

กิจการมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่สามารถนำไปชำระหนี้สิน นำไปลงทุนกลับในสินทรัพย์ และนำไปจ่ายเงินปันผลเท่ากับ 0.239 เท่า ซึ่งถือว่ากิจการมีเงินสดจากการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำ

2. คำนีเงินสดจากการดำเนินงาน

206,000

= $\frac{206,000}{257,120}$ = 0.801

257,120

กิจการสามารถเปลี่ยนกำไรสุทธิที่ทำมาหาได้นั้นเป็นเงินสดได้มากเท่ากับ 0.801 เท่า

3. อัตราส่วนแสดงผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่าง ๆ

(Depreciation/Amortization Impact)

$$= \frac{67,000}{206,000} = 0.325$$

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีผลกระทบน้อยต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเท่ากับ 0.325 เท่า

4. อัตราส่วนการลงทุนทดแทน

$$= \frac{25,000+150,000}{65,000+60,000} = 1.4$$

กิจการมีการสำรองเงินในการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เพียงพอกับต้นทุนในการจัดหาสินทรัพย์เท่ากับ 1.4 เท่า

5. อัตราส่วนการลงทุนต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

$$= \frac{25,000+150,000}{963,500+55,000+60,000+120,000+20,000} = 0.144$$

กิจการมีการนำกระแสเงินสดจากการดำเนินงานไปใช้ในการลงทุนในสินทรัพย์น้อยเท่ากับ 0.144 เท่า

6. อัตราส่วนความสามารถในการเพิ่มผลผลิต (Productivity Ratios)

$$= \frac{206,000}{25,000+150,000} = 1.177$$

กิจการสามารถใช้สินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเท่ากับ 1.177 เท่า

7. คำนวณการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอก

$$= \frac{206,000}{75,000} = 2.747$$

ในการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอก กิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพียงพอต่อต้นทุนในการจัดหาเงินลงทุนจากภายนอกนั้น ๆ เท่ากับ 2.747

8. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมต่าง ๆ

$$= \frac{206,000}{1,218,500} = 0.169$$

$$= \frac{115,000}{1,218,500} = 0.094$$

$$= \frac{75,000}{1,218,500} = 0.062$$

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดของกิจการ ส่วนใหญ่มาจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน รองลงมาคือกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน เท่ากับ 0.169, 0.094 และ 0.062 ตามลำดับ ซึ่งถือว่ากิจการมีแหล่งที่มาของกระแสเงินสดหลักที่ดี เพราะกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นกระแสเงินสด ที่มีความมั่นคงและมีสภาพคล่องสูง

9. อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหุ้น

$$= \frac{16,000}{60,000} = 0.267$$

ผู้ถือหุ้นของกิจการจะได้รับเงินสดเป็นจำนวน 0.267 บาทต่อหุ้น

10. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียน

$$= \frac{206,000}{168,000} = 1.226$$

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้นมีความเพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้สินหมุนเวียนเท่ากับ 1.226 เท่า

11. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระหนี้

$$= \frac{206,000}{1,162,250} = 0.177$$

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้นมีเท่ากับ 0.177 เท่าซึ่งไม่เพียงพอต่อการจ่ายชำระหนี้สินทั้งหมด ทำให้กิจการอาจต้องทำการกู้ยืม

12. อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ย

$$= \frac{206,000+85,000+160,430}{85,000} = 5.311$$

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้นั้นเท่ากับ 5.311 เท่าซึ่งเพียงพอต่อการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ย

13. ดัชนีความจำเป็นพื้นฐานของกระแสเงินสด

$$= \frac{428,000+139,087+85,000+160,430+5,000+210,000-210,000}{1,218,500} = 0.671$$

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการทำมาหาได้นั้นเท่ากับ 0.671 เท่าซึ่งเพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน ใช้ในการจ่ายชำระภาระดอกเบี้ยและเงินต้นจากการกู้ยืม และการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น

14. อัตราส่วนการชำระหนี้สินระยะยาว

เนื่องจากไม่มีการก่อหนี้ระยะยาวใหม่ ดังนั้นจึงไม่สามารถคำนวณอัตราส่วนนี้ได้

15. อัตราส่วนความเพียงพอในการชำระหนี้สินระยะยาว

$$= \frac{5,000}{1218,500} = 0.0041$$

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมดที่กิจการสามารถจัดหาได้เท่ากับ 0.0041 เท่าซึ่งเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการจ่ายชำระหนี้สินระยะยาว

16. อัตราส่วนหนี้สินระยะสั้น

เนื่องจากกิจการไม่มีหนี้สินระยะสั้น จึงไม่สามารถคำนวณอัตราส่วนนี้ได้

17. อัตราส่วนหนี้สินระยะยาว

$$= \frac{5,000}{5,000} = 1$$

จำนวนหนี้สินทั้งหมดของกิจการเป็นส่วนของหนี้สินระยะยาว

18. ดัชนีนโยบายการใช้เงินสด

$$= \frac{210,000+25,000+150,000}{1,218,500} = 0.316$$

แหล่งที่มาของกระแสเงินสดทั้งหมด กิจการนำไปใช้จ่ายเป็นเงินปันผลและการลงทุนในสินทรัพย์เท่ากับ 0.316 เท่า ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ

19. อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

$$= \frac{210,000}{206,000} = 1.019$$

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่กิจการทำมาหาได้ กิจการนำมาใช้ในการ
จ่ายเงินปันผลเท่ากับ 1.019 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

20. อัตราส่วนเงินปันผลจ่ายต่อรายการจ่ายชำระที่ฝ่ายบริหารเห็นสมควร

$$= \frac{210,000}{25,000+150,000+210,000+428,000} = 0.258$$

รายการจ่ายชำระที่ฝ่ายบริหารเห็นสมควรนั้นเป็นส่วนหนึ่งของเงินปันผลของผู้ถือหุ้น
สามัญ 0.258 เท่า

21. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อยอดขาย

$$= \frac{206,000}{1,007,500} = 0.204$$

การขายของกิจการสามารถก่อให้เกิดเงินสดเท่ากับ 0.204 เท่าซึ่งถือว่าอยู่ในระดับ
ต่ำหรือการขายของกิจการเป็นการขายสินค้าน้อยนั่นเอง

22. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อกำไรจากการดำเนินงาน

$$= \frac{206,000}{257,120+160,430+85,000} = 17.622$$

กำไรจากการดำเนินงานก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน 17.622 เท่า

23. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

$$= \frac{206,000}{2,726,750} = 0.076$$

กระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น 0.076 เท่า

24. การคำนวณหา Free Cash Flow

$$\text{Free Cash Flow} = 206,000 - 25,000 - 150,000 - 210,000 = -179,000$$

กิจการมี Free Cash Flow เป็นจำนวนติดลบ หมายถึง กิจการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย